

הלכות שבת פרק ד

פרק ד

הטמנה

דברים המוסיפים ושאינם

א.

יש דברים שאם טמן בהם התבשיל, הוא מתחמם, ומוסיפין בבישולו, כעין האש, כגון גפת, וזבל, ומלח, וסיד, וחול, או זוגין או מוכין ועשבים בזמן ששלשתן לחים מחמת עצמן.

ודברים אלו נקראין "דבר המוסיף".

ויש דברים שאם טמן בהן התבשיל, יישאר בחמימותו בלבד, ואינן מוסיפין לו בישול, אלא מונעין אותו מלהצטנן, כגון זוגין ומוכין ועשבים יבשין, וכסות, ופירות, וכנפי יונה, ונעורת הפשתן, ונסורת חרשים, ושלחין, וגיוזי צמר.

ודברים אלו נקראים "דבר שאינו מוסיף":

גזירה להטמין מבעוד יום

ב.

מן הדין היה שטומנין בדבר המוסיף מבעוד יום, ויישאר התבשיל טמון בשבת, שהרי משהין על גבי האש בשבת.

אבל אסרו חכמים להטמין בדבר המוסיף מבעוד יום, גזירה שמא תרתיח הקדירה בשבת, ויצטרך לגלותה עד שתנוח הרתיחה, ויחזור ויכסה בשבת, ונמצא טומן בדבר המוסיף בשבת, שהוא אסור.

לפיכך מותר לטמון בדבר המוסיף בין השמשות, שסתם קדירות בין השמשות כבר רתחו ונחו מבעבוען, וכיון שנחו שוב אינן רותחין:

גזירה להטמין בשבת

א.

וכן, מן הדין היה לטמון התבשיל בדבר שאינו מוסיף בשבת עצמה. אבל אסרו חכמים דבר זה, גזירה שמא יטמין ברמץ, ויהיה בו ניצוצות של אש, ונמצא חותה בגחלים.

לפיכך אסרו לטמון דבר חם בשבת, ואפילו בדבר שאינו מוסיף:

היתרים

ד.

ספק חשכה ספק לא חשכה, מותר לטמון את דבר חם. ומותר לטמון דבר הצונן בשבת בדבר שאינו מוסיף, כדי שלא יצטנן ביותר, או כדי שתפוג צינתו.

חמין שטמנן מערב שבת ונתגלו בשבת - מותר לכסותן, שהרי אינו מוסיף. ומותר להחליף הכסוי בשבת. כיצד, נוטל כסות ומניח כנפי יונה, או נוטל כנפי יונה ומניח כסות:

פינה התבשיל או המים החמין מכלי לכלי אחר - מותר להטמין הכלי האחר בשבת בדבר שאינו מוסיף, כמו הדבר הצונן, שלא אסרו להטמין בשבת אלא דבר חם שהוא בכלי ראשון שנתבשל בו, אבל אם פינהו מותר:

מניחין מיחם על גבי מיחם בשבת, וקדירה על גבי קדירה, וקדירה על גבי מיחם, ומיחם על גבי קדירה, וטח פיהם בבצק, לא בשביל שיחמו, אלא בשביל שיעמדו על חומם, שלא אסרו אלא להטמין בשבת, אבל להניח כלי חם על גבי כלי חם כדי שיהיו עומדין בחמימותן, מותר.

אבל אין מניחין כלי שיש בו דבר צונן על גבי כלי חם בשבת, שהרי מוליד בו חום בשבת.

ואם הניחו מבערב - מותר, ואינו כטומן בדבר המוסיף: